Nr 106.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående ändring i vissa delar av krigsfamiljebidragsförordningen den 30 juni 1942 (nr 521); given Stockholms slott den 16 februari 1945.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till förordning angående ändring i vissa delar av krigsfamiljebidragsförordningen den 30 juni 1942 (nr 521).

GUSTAF.

Per Edvin Sköld.

Förslag

till

förordning angående ändring i vissa delar av krigsfamiljebidragsförordningen den 30 juni 1942 (nr 521).

Härigenom förordnas att 1 § 4 mom., 2 § 1 mom. samt 20 § [1] krigsfamiljebidragsförordningen den 30 juni 1942 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

1 §.

4 mom. Denna förordning skall med undantag av 20 § samt med de inskränkningar i övrigt, som av Konungen föreskrivas, äga tillämpning *å den, som undergår befälsutbildning, ävensom å den, som eljest det år han fyller* tjugusex år eller senare fullgör tjänstgöring jämlikt 27 § värnpliktslagen.

Med befälsutbildning förstås i detta moment följande militära tjänstgöring, i den mån den icke inbegripes i den tjänstgöring, som jämlikt 27 § 1 mom. A värnpliktslagen åligger värnpliktiga i allmänhet, nämligen

1) utbildning enligt 27 § 1 mom. B—D värnpliktslagen;

2) utbildning till flygförare, bombfällare och navigatör eller flygskytt; samt

3) utbildning till reservofficer eller till fänrik vid sjövärnskåren.

2 §.

1 mom. Värnpliktig är — — — och hemortslön.

Familjebidrag utgår kontant såsom familjepenning, bostadsbidrag, näringsbidrag, sjukbidrag och begravnings-

Gällande lydelse

av de bestämmelser, som beröras av förslaget.

1 §.

4 mom. Denna förordning skall, med undantag av 20 § samt med de inskränkningar i övrigt, som av Konungen föreskrivas, äga tillämpning jämväl å värnpliktiga, som det år de fylla tjugusex år eller senare fullgöra tjänstgöring jämlikt 27 § värnpliktslagen.

2 §.

1 mom. Värnpliktig är — — — och hemortslön.

Familjebidrag utgår kontant såsom familjepenning, bostadsbidrag, näringsbidrag, sjukbidrag och begravnings-

[1] Senaste lydelse av 20 § 1 mom. se 1944: 322, av 20 § 2 mom. se 1943: 125.

(Förslag.)

bidrag; dock må, i den ordning Konungen föreskriver, kunna bestämmas, att familjebidrag skall helt eller delvis utgå in natura. Hemortslön utgår kontant *såsom befälslön och långtidslön.*

20 §.

1 mom. Befälslön utgår, där ej Konungen annorlunda förordnar, till värnpliktig, vilken innehar någon av nedan angivna tjänstegrader eller motsvarande tjänsteställning, med för dag räknat följande belopp:

	Kronor
Korpral, konstapel, musikkorpral, musikkonstapel	*0: 50*
Furir, musikfurir	*1: —*
Överfurir, högbåtsman	*1: 25*
Sergeant, musiksergeant, underofficer av 2. graden, flaggkorpral, flaggkadett	*1: 50*
Fänrik, fanjunkare, musikfanjunkare, styckjunkare, musikstyckjunkare, flaggunderofficer, regementskassör av 2. klassen, flottiljkassör av 2. klassen	*2: —*
Löjtnant, flygstationsmästare, förvaltare, förrådsförvaltare, förvaltningsunderofficer, regementskassör av 1. klassen, flottiljkassör av 1. klassen	*2: 50*
Kapten, ryttmästare	*3: —*
Major, kommendörkapten av 2. graden	*3: 50*

2 mom. Långtidslön utgår, där ej Konungen annorlunda förordnar, till värnpliktig, oberoende av tjänstegrad eller tjänsteställning, efter en tjänstgöringstid om sammanlagt nittio dagar med en krona om dagen.

Sedan tjänstgöringen varat trehundrasextio dagar utgår en krona 50 öre om dagen och efter femhundrafyrtio dagar två kronor om dagen.

(Gällande lydelse.)

bidrag; dock må, i den ordning Konungen föreskriver, kunna bestämmas, att familjebidrag skall helt eller delvis utgå in natura. Hemortslönen utgår kontant *efter viss tids krigstjänstgöring.*

20 §.

1 mom. Till värnpliktig, vilken uppbär avlöning enligt krigsavlöningsreglementet, utgår, där ej Konungen annorlunda förordnar, efter en tjänstgöringstid om sammanlagt nittio dagar såsom hemortslön ett belopp av en krona om dagen. Sedan tjänstgöringen varat trehundrasextio dagar utgår en krona 50 öre om dagen och efter femhundrafyrtio dagar två kronor om dagen. Vid beräkning av nämnda tjänstgöringstid må endast komma i betraktande den tid, under vilken den värnpliktige efter tidpunkt, som Konungen bestämmer, mot åtnjutande av värnpliktigs avlöningsförmåner fullgjort honom åliggande tjänstgöring enligt § 28 mom. 1 eller § 36 mom. 2 i 1936 års värnpliktslag eller enligt 28 § 1 mom. i 1941 års värnpliktslag eller tjänstgöring efter eget åtagande, i sistnämnda fall dock endast om tjänstgöringen fullgjorts vid förband, organiserat av den myndighet, vid vilken den värnpliktige är truppregistrerad, eller vad gäller värnpliktig, som är truppregisterad vid central myndighet, enligt av Konungen i kommandoväg meddelade föreskrifter. Med tjänstgöring vid eget förband likställes i nämnda avseende kommendering till skola eller utbildningskurs, som är gemensam för flera förband. Har den värnpliktige innehaft anställning över stat, såsom officer, underofficer eller underbefäl i krigsmaktens reserver, såsom i fredstid konstituerad

(Förslag.)

Vid beräkning av nämnda tjänstgöringstid må endast komma i betraktande den tid, under vilken den värnpliktige efter tidpunkt, som Konungen bestämmer, mot åtnjutande av värnpliktigs avlöningsförmåner fullgjort honom åliggande tjänstgöring enligt § 28 mom. 1 eller § 36 mom. 2 i 1936 års värnpliktslag eller enligt 28 § 1 mom. i 1941 års värnpliktslag eller tjänstgöring efter eget åtagande, i sistnämnda fall dock endast om tjänstgöringen fullgjorts vid förband, organiserat av den myndighet, vid vilken den värnpliktige är truppregistrerad, eller vad gäller värnpliktig, som är truppregistrerad vid central myndighet, enligt av Konungen i kommandoväg meddelade föreskrifter. Med tjänstgöring vid eget förband likställes i nämnda avseende kommendering till skola eller utbildningskurs, som är gemensam för flera förband. Har den värnpliktige innehaft anställning över stat, såsom officer, underofficer eller underbefäl i krigsmaktens reserver, såsom i fredstid konstituerad landstormsofficer eller såsom i fredstid till officers *eller underofficers* tjänsteställning konstituerad (förordnad) medlem av frivilliga automobilkåren, *sjövärnskåren eller svenska röda korsets frivilliga sjukvårdstrupper*, skall vid beräkning av tjänstgöringstiden hänsyn tagas även till tjänstgöring, som han under sådan anställning fullgjort efter tidpunkt, som Konungen bestämmer.

3 mom. Vad i *2 mom.* stadgas skall icke äga tillämpning med mindre den värnpliktige — utöver den i *samma* moment omförmälda tjänstgöringen — fullgjort värnpliktstjänstgöring under sammanlagt trehundrasextio dagar, därest han hänförts till årsklass 1940

(Gällande lydelse.)

landstormsofficer eller såsom i fredstid till officers tjänsteställning konstituerad (förordnad) medlem av frivilliga automobilkåren, skall vid beräkning av tjänstgöringstiden hänsyn tagas även till tjänstgöring, som han under sådan anställning fullgjort efter tidpunkt, som Konungen bestämmer.

2 mom. Vad i *1 mom.* stadgas skall icke äga tillämpning med mindre den värnpliktige — utöver den i *1 mom.* omförmälda tjänstgöringen — fullgjort värnpliktstjänstgöring under sammanlagt trehundrasextio dagar, därest han hänförts till årsklass 1940 eller 1941 eller årsgrupp 1941 eller inskrivits efter år 1941, samt i annat fall under sammanlagt etthundraåttio dagar, dock att nämnda tjänstgöringstider skola förlängas med etthundratjugu dagar för vapenfri värnpliktig.

Tjänstgöring som i första stycket av detta moment sägs anses i förevarande hänseende såsom helt fullgjord, därest den värnpliktige tidigare blivit i vederbörlig ordning helt eller delvis befriad från dylik tjänstgöring eller frikallad från värnpliktens fullgörande eller ock enligt för honom gällande bestämmelser haft att fullgöra tjänstgöring under kortare tid än i samma stycke sägs.

Vad i *1 mom.* sägs skall ej heller äga tillämpning å sådan värnpliktig, vilken undergår utbildning för vinnande av fast anställning vid krigsmakten, såvitt avser tid efter det han *befordrats* (konstituerats) till högre tjänstegrad än furirs eller tilldelats motsvarande högre tjänsteklass.

3 mom. Den som blivit berättigad till *hemorts*lön skall under krigstjänstgöring, som han därefter, mot åtnjutande av värnpliktigs avlöningsför-

(Förslag.)

eller 1941 eller årsgrupp 1941 eller inskrivits efter år 1941, samt i annat fall under sammanlagt etthundraåttio dagar, dock att nämnda tjänstgöringstider skola förlängas med etthundratjugu dagar för vapenfri värnpliktig.

Tjänstgöring som i första stycket av detta moment sägs anses i förevarande hänseende såsom helt fullgjord, därest den värnpliktige tidigare blivit i vederbörlig ordning helt eller delvis befriad från dylik tjänstgöring eller frikallad från värnpliktens fullgörande eller ock enligt för honom gällande bestämmelser haft att fullgöra tjänstgöring under kortare tid än i samma stycke sägs.

Vad i *2 mom.* sägs skall ej heller äga tillämpning å sådan värnpliktig, vilken undergår utbildning för vinnande av fast anställning vid krigsmakten, såvitt avser tid efter det han *förordnats* (konstituerats) till högre tjänstegrad än furirs eller tilldelats motsvarande högre tjänsteklass.

4 mom. Den, som blivit berättigad till *långtids*lön, skall under krigstjänstgöring, som han därefter, mot åtnjutande av värnpliktigs avlöningsförmåner, fullgör efter eget åtagande eller såsom krigsfrivillig efter värnpliktens upphörande, vara bibehållen vid sin rätt till *långtids*lön.

5 mom. I fråga om rätt till hemortslön för tid, varunder tjänstgöring ej fullgöres, skall gälla följande.

a) Vid ledighet på grund av sjukdom samt vid annan krigsledighet bibehålles rätt till hemortslön, i den mån vederbörande under ledigheten äger uppböra krigslön.

b) Vid undergående av arreststraff bibehålles rätt till hemortslön.

c) Under krigsfångenskap och inter-

(Gällande lydelse.)

måner, fullgör efter eget åtagande eller såsom krigsfrivillig efter värnpliktens upphörande, vara bibehållen vid sin rätt till *hemorts*lön.

(Förslag.)

nering hos främmande makt bibehålles rätt till hemortslön.

d) Vid uteblivande utan känd anledning från tjänstgöring bibehålles rätt till hemortslön till och med den dag, då två månader förflutit från det vederbörande anmälts såsom saknad, under förutsättning att vederbörande omedelbart före uteblivandet hade familjemedlem och åtnjöt familjepenning eller näringsbidrag, som i 14 § sägs.

Konungen äger bestämma, i vad mån befälslön må utgå till avliden värnpliktigs dödsbo under viss tid efter dödsfallet.

Denna förordning träder i kraft såvitt angår 1 § vid tidpunkt som av Kungl. Maj:t bestämmes och i övrigt den 1 juli 1945.

(Gällande lydelse.)

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 16 februari 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Efter gemensam beredning med cheferna för social- och finansdepartementen anmäler chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Sköld, fråga om vissa ändringar i krigsfamiljebidragsförordningen den 30 juni 1942 (nr 521) samt anför därvid följande.

Familjebidrag till värnpliktiga, som uttagits till befälsutbildning, m. fl.

Gällande bestämmelser.

Enligt 27 § 1 mom. värnpliktslagen den 30 december 1941 (nr 967 med ändring nr 158/1943) är den sammanlagda utbildningstiden för huvuddelen av de värnpliktiga 450 dagar. För värnpliktiga vid armén och kustartilleriet uppdelas utbildningstiden på en första tjänstgöring om 360 dagar samt två repetitionsövningar och en efterutbildningsövning, envar om 30 dagar. Repetitionsövningarna skola fullgöras senast tredje, respektive åttonde året efter inskrivningsåret, medan efterutbildningsövningen skall fullgöras före utgången av adertonde året efter inskrivningsåret. Värnpliktiga tilldelade flottan fullgöra som regel antingen tjänstgöringen i en följd (sjömanshusinskrivna) eller ock en första tjänstgöring om 420 dagar och en efterutbildningsövning om 30 dagar (icke sjömanshusinskrivna). Vid flygvapnet fullgöra de värnpliktiga en första tjänstgöring om 360 dagar, en repetitionsövning om 60 dagar eller två sådana övningar om vardera 30 dagar samt en efterutbildningsövning om 30 dagar. Beträffande de värnpliktiga avsedda för handräckningstjänst äger Kungl. Maj:t föreskriva, att tjänstgöringen å 450 dagar skall fullgöras i annan ordning än nu sagts.

Vissa värnpliktiga åläggas emellertid enligt bestämmelserna i 27 § 1 mom. B—D värnpliktslagen en längre utbildningstid än den för flertalet bestämda.

Sålunda är värnpliktig, som uttagits för utbildning till officer eller underofficer vid armén eller kustartilleriet eller till underofficer vid flygvapnet, skyldig att, utöver tjänstgöringstiden om 450 dagar, efter första tjänstgöringens slut fullgöra fortsatt tjänstgöring, för utbildning till officer under högst 360 dagar och för utbildning till underofficer under högst 180 dagar.

Marinen tilldelade värnpliktiga, vilka vid navigationsskola avlagt sjö-

kaptens- eller styrmansexamen eller övermaskinistexamen eller maskinistexamen av andra klass, få sin tjänstgöringstid förlängd med 120 dagar, vilka fullgöras i form av två repetitionsövningar om vardera 60 dagar senast under adertonde året efter inskrivningsåret.

Slutligen kunna värnpliktiga läkare, tandläkare, apotekare, veterinärer, ingenjörer m. fl. åläggas en fortsatt tjänstgöring om högst 180 dagar, fördelade i omgångar på hela värnpliktstiden. I den förut angivna tjänstgöringen om 450 dagar skall för dessa värnpliktiga avbrott ske för studierna.

På grund av frivilligt åtagande kommer tjänstgöringen även för vissa värnpliktiga vid flygvapnet att väsentligen förlängas. Sålunda få värnpliktiga, vilka uttagas till utbildning såsom flygförare eller bombfällare och navigatörer, fullgöra fortsatt tjänstgöring under högst 360 dagar samt värnpliktiga, som uttagas till utbildning såsom flygskyttar, fortsatt tjänstgöring under högst 180 dagar.

Värnpliktig, som fullgjort honom enligt 27 § 1 mom. B värnpliktslagen åliggande tjänstgöring för utbildning till underofficer eller officer men icke vunnit anställning på aktiv stat eller i reserven, har därefter att fullgöra fredstjänstgöring av samma omfattning som värnpliktiga i allmänhet. Den första repetitionsövningen efter befälsutbildningens slut skall fullgöras före utgången av femte året och den andra repetitionsövningen före utgången av tionde året efter inskrivningsåret. Efterutbildningsövningen fullgöres inom tid, som är stadgad beträffande övriga värnpliktiga, d. v. s. före utgången av adertonde året efter inskrivningsåret.

Då de såsom befäl lämpligaste värnpliktiga och de värnpliktiga, vilka på grund av sin yrkesinriktning äro skickade att fullgöra specialtjänstgöring, jämlikt 1941 års värnpliktslag i långt högre grad än övriga värnpliktiga tagas i anspråk i försvarets tjänst har det ur olika synpunkter befunnits angeläget att såvitt möjligt avlägsna de olägenheter, som härigenom för dessa värnpliktiga uppkomma i deras civila gärning.

I sådant syfte ha vissa av ifrågavarande värnpliktiga genom beslut av riksdagen — senast i anledning av propositionen 1944: 149 — tillerkänts särskild ersättning i form av förhöjda penningbidrag under värnpliktstjänstgöringen och i form av särskilda premier. I fråga om penningbidrag är dock förutsatt, att de förhöjda bidragen icke skola utgå med mindre krigsavlöningsreglementet bringas ur tillämpning, och beträffande de fastställda premiebeloppen gäller för närvarande, att de så länge nuvarande beredskapsförhållanden äro rådande nedsatts, enär jämväl andra värnpliktiga än sådana som uttagas till befälsutbildning i anledning av beredskapen åläggas förlängd tjänstgöring utöver den i värnpliktslagen bestämda första tjänstgöringen. De tills vidare provisoriskt gällande bestämmelserna rörande penningbidrag och premier äro meddelade i kungörelse den 30 juni 1942 (nr 527 med ändring nris 123/1943 och 498/1944).

Vidare har Kungl. Maj:t i syfte att undanröja olägenheterna av den förlängda tjänstgöringstiden för befälsutbildade värnpliktiga m. fl. genom kungörelse den 9 juni 1944 (nr 407) meddelat provisoriska bestämmelser angå-

ende meritberäkning för befälsutbildad värnpliktig m. m. och genom cirkulär till statmyndigheterna samma dag (nr 408) även meddelat vissa bestämmelser angående handläggningen av anställningsfrågor rörande arbetare. I såväl kungörelsen som cirkuläret medgives tillgodoräkning i vissa avseenden av tid, varunder värnpliktig på grund av åläggande enligt värnpliktslagens bestämmelser haft att fullgöra militärtjänstgöring i vidare utsträckning än värnpliktiga i allmänhet.

Liksom för övriga värnpliktiga gäller, att värnpliktiga, vilka uttagits till befälsutbildning eller specialtjänstgöring, äro berättigade att erhålla familjebidrag enligt krigs- eller fredsfamiljebidragsförordningen enligt de i vederbörlig förordning meddelade bestämmelserna.

Krigsfamiljebidragsförordningen den 30 juni 1942 (nr 521 med ändringar nris 125/1943 och 322/1944) är enligt 1 § 1 mom. i allmänhet tillämplig å värnpliktiga, som inkallats till tjänstgöring jämlikt 28 § 1 mom. värnpliktslagen. Enligt 4 mom. samma paragraf skall förordningen, med undantag av 20 § — om hemortslön — samt med de inskränkningar i övrigt, som av Konungen föreskrivas, äga tillämpning även å värnpliktiga, som det år de fylla 26 år eller senare fullgöra tjänstgöring jämlikt 27 § värnpliktslagen, alltså fredstjänstgöring.

Enligt förordningen utgående förmåner äro familjebidrag och hemortslön. Familjebidrag kan utgå i form av familjepenning, bostadsbidrag, näringsbidrag, sjukbidrag och begravningsbidrag. Familjebidrag utgår efter behovsprövning. Familjepenningen är avsedd för den värnpliktiges familjemedlemmars livsuppehälle. Bostadsbidrag utgår för beredande av bostad åt familjemedlem ävensom i visst fall för ensamstående värnpliktigs bostadskostnad. I stället för familjepenning och bostadsbidrag kan närings- eller rörelseidkare erhålla näringsbidrag enligt 14 § för näringens eller rörelsens upprätthållande. Enligt 15 § kan näringsbidrag utgå för återupptagande av rörelse, som måst nedläggas under innehavarens militärtjänstgöring. Sistnämnda form av näringsbidrag utesluter icke familjepenning och bostadsbidrag. Näringsbidrag kan utgå såväl till familjeförsörjare som till ensamstående. Sjukbidrag och begravningsbidrag utgå för täckande av de särskilda behov, som uppkomma vid familjemedlems sjukdom eller frånfälle. Hemortslön utgår enligt 20 § till värnpliktig, som efter fullgjord eller tillgodoräknad fredstjänstgöring fullgjort 90 dagars beredskapstjänst.

Familjebidrag och hemortslön utbetalas av kommunala familjebidragsnämnder. Kostnaderna för familjebidrag och hemortslön bestridas till större delen av statsmedel. Viss mindre del av kostnaderna för utgivna familjebidrag stannar dock å kommunen. Enligt 4 § förordnar Konungen viss myndighet att öva viss tillsyn å förordningens tillämpning (tillsynsmyndigheten).

Krigsfamiljebidragskungörelsen den 31 december 1942 (nr 984) innehåller närmare bestämmelser angående tillämpningen av krigsfamiljebidragsförordningen. I 3 § av denna kungörelse stadgas att statens arbetsmarknadskommission skall vara tillsynsmyndighet.

Fredsfamiljebidragsförordningen den 30 juni 1942 (nr 524) är tillämplig i den mån krigsfamiljebidragsförordningen icke skall tillämpas. Familjebidrag enligt denna förordning utgår allenast i form av familjepenning och begravningsbidrag. Familjebidrag fastställes efter behovsprövning av vederbörande länsstyrelse. Ansökan om familjebidrag skall dock ingivas till i krigsfamiljebidragsförordningen avsedda familjebidragsnämnder, vilka skola avgiva yttrande över ansökningen.

Enligt 2 § förordnar Konungen viss myndighet att utöva tillsyn å förordningens tillämpning (tillsynsmyndighet). Dylikt förordnande har icke meddelats men torde komma att meddelas i den blivande fredsfamiljebidragskungörelsen med tillämpningsföreskrifter till fredsfamiljebidragsförordningen.

Enär för närvarande samtliga värnpliktiga inkallas jämlikt 28 § 1 mom. värnpliktslagen, äro alla nu tjänstgörande värnpliktiga hänförliga under krigsfamiljebidragsförordningen. 1942 års fredsfamiljebidragsförordning har över huvud taget ännu icke varit i tillämpning.

1944 års riksdagsbeslut.

I förenämnda proposition 1944: 149 angående penningbidrag och premier åt värnpliktiga upptogs till behandling jämväl frågan om familjebidrag och värnpliktslån åt värnpliktiga, vilka uttagas till befälsutbildning eller specialtjänstgöring.

I det av särskilt tillkallade *utredningsmän* den 20 december 1943 avgivna betänkandet (statens offentliga utredningar 1943: 47) med förslag rörande meritberäkning m. m. för befälsutbildade värnpliktiga, vilket låg till grund för propositionen i fråga, hade utredningsmännen nämligen till behandling upptagit spörsmålet, huruvida icke värnpliktiga, vilka åläggas längre tjänstgöring än värnpliktiga i allmänhet, borde under fredstid komma i åtnjutande av jämlikt krigsfamiljebidragsförordningen utgående näringsbidrag. Utredningsmännen hade härom yttrat följande.

Av eleverna på plutonschefs- och aspirantskolorna vore visserligen endast ett fåtal egna företagare. Det finge emellertid hållas för visst, att ett icke ringa antal av dem, som nu upptogos såsom studerande eller utan yrke, så småningom komme att bliva egna företagare. Det vore emellertid icke den sistnämnda kategorien som i förevarande sammanhang vore mest aktuell. De befälsutbildade, vilka efter befälsutbildningen finge vidare civil utbildning och sedermera blevo egna företagare, kunde, därest utredningsmännens förslag om meritberäkning för inträde i skolor m. m. genomfördes, i samma utsträckning som andra befälsutbildade vid inträde i dessa skolor räkna sig befälsutbildningen tillgodo. Problemet gällde alltså i första hand på vad sätt bistånd skulle kunna lämnas åt *dem, vilka redan vid tiden för befälsutbildningen vore egna företagare.*

Det rörde sig visserligen här om endast ett mindre antal värnpliktiga men i det enskilda fallet kunde avbräcket vara mycket stort och staten borde därför vidtaga särskilda åtgärder för att icke den värnpliktiges möjligheter att i fortsättningen driva rörelsen skulle försämras.

Utredningsmännen hade i annat sammanhang föreslagit, att de till befälsutbildning och till förlängd tjänstgöring uttagna värnpliktiga i specialtjänst

skulle kunna erhålla värnpliktslån. En sådan förmån syntes kunna vara just dessa egna företagare till stor nytta. Beträffande ytterligare särskild hjälp åt egna företagare under värnpliktstjänstgöring syntes det önskvärt att icke tillskapa någon ny hjälpform för detta mycket begränsade antal värnpliktiga. Det borde därför undersökas, huruvida ej näringsbidrag enligt krigsfamiljebidragsförordningen vore en lämplig form för denna kompensation.

Erfarenheten syntes ha visat, att näringsbidraget inneburit en på det hela taget god lösning av det svåra problemet att tillgodose näringsidkare under värnpliktstjänstgöring. Det syntes lämpligt att de värnpliktiga, vilka enligt 27 § ålades längre tjänstgöring än värnpliktiga i allmänhet, alltid under den förlängda tjänstgöringstiden skulle kunna få näringsbidrag. Detta syntes kunna ske på det sättet, att dessa värnpliktiga berättigades att, under de i krigsfamiljebidragsförordningen angivna villkoren, erhålla näringsbidrag enligt 14 § i stället för familjebidrag enligt fredsfamiljebidragsförordningen eller utöver familjebidrag enligt fredsfamiljebidragsförordningen tillika näringsbidrag enligt 15 § krigsfamiljebidragsförordningen. Eftersom familjebidragsnämnder skulle finnas även i fredstid, syntes beviljandet av dessa näringsbidrag ej komma att vålla några svårigheter.

Enligt av utredningsmännen framlagt författningsförslag skulle i fredsfamiljebidragsförordningen införas en ny paragraf, innebärande att näringsbidrag enligt 14 eller 15 § krigsfamiljebidragsförordningen skulle kunna beviljas värnpliktig, som fullgör i 27 § 1 mom. B—D värnpliktslagen föreskriven fortsatt tjänstgöring, med vilken tjänstgöring skulle likställas fortsatt tjänstgöring vid flygvapnet för utbildning till flygförare, bombfällare och navigatör eller flygskytt ävensom utbildning till reservofficer i vad denna överstege tjänstgöringen enligt 27 § 1 mom. A värnpliktslagen.

I de över utredningsmännens förslag avgivna utlåtandena hade försvarets civilförvaltning och statens arbetsmarknadskommission särskilt berört frågan om familjebidrag till nu ifrågavarande värnpliktiga.

Försvarets civilförvaltning uttalade att, även om endast ett mindre antal värnpliktiga under 26 år tillhörde yrkesgruppen företagare, finge det i och för sig anses befogat att vederbörande på ett eller annat sätt kompenserades för den förlängda utbildningstiden. Då emellertid för sådana värnpliktiga, som tillhörde nämnda grupp, de svårigheter, som skulle motivera förmånen, i lika mån förelåge under den första värnpliktstjänstgöringen, förefölle det civilförvaltningen tveksamt, om de föreslagna bestämmelserna komme att bliva av nämnvärd betydelse.

Statens arbetsmarknadskommission framhöll, att den föreslagna utvidgningen av rätten till näringsbidrag huvudsakligen finge betydelse i fråga om dels värnpliktig, som uttoges för fortsatt utbildning till officer (reservofficer) eller underofficer eller för vederbörliga specialbefattningar vid flygvapnet, dels ock värnpliktig, som fullgjorde facktjänstgöring senast det år, under vilket han uppnådde tjugufem års ålder. Vad anginge sistnämnda värnpliktiga i specialtjänst (läkare, tandläkare, apotekare, ingenjörer, sjökaptener m. fl.) kommo dessa dock att i regel fullgöra sin fortsatta tjänstgöring först efter fyllda 25 år, och dessförinnan syntes de endast undantagsvis ha möjlighet att etablera sig såsom närings- eller rörelseidkare. Vidare anförde kommissionen i ämnet följande.

Som utredningsmännen framhållit gällde förevarande spörsmål emellertid i första hand värnpliktiga, vilka redan vid tiden för befälsutbildningen vore egna företagare.

Även om utredningsmännens förslag att införa bidragsformen näringsbidrag i fredsfamiljebidragsförordningen kunde godtagas, syntes det kunna ifrågasättas, huruvida det icke vore en lämpligare lösning av förevarande spörsmål, att krigsfamiljebidragsförordningen i den omfattning, som angåves i förordningens 1 § 4 mom., gjordes tillämplig under den fortsatta tjänstgöring, varom i sammanhanget vore fråga. Till stöd för en dylik uppfattning kunde anföras följande.

Familjebidrag enligt fredsfamiljebidragsförordningen utginge endast i form av familjepenning. Även om det förhållandet, att denna vore högre än enligt krigsfamiljebidragsförordningen, möjliggjorde visst hänsynstagande till bostadskostnaden, gällde detta allenast i fråga om en relativt låg bostadskostnad. En värnpliktig i exempelvis 24-års åldern, som fullgjorde fortsatt tjänstgöring, kunde emellertid ha nått en civil standard, som föranlett honom att för sig och sin familj förskaffa bostad till en relativt hög kostnad. Till en dylik högre bostadskostnad kunde, då fredsfamiljebidragsförordningen vore tillämplig, hänsyn icke tagas. Det framstode mången gång såsom obilligt, att bidrag icke kunde utgå för hela den bostadskostnad, som måste anses fullt försvarlig med hänsyn till den värnpliktiges civila förhållanden. Bebodde den värnpliktige egen fastighet skulle under olyckliga omständigheter svårigheten att bestrida bostadskostnaden, d. v. s. betala ränta och amorteringar m. m., kunna äventyra fastighetens behållande. Även om i dylikt fall enligt utredningsmännens förslag värnpliktslån skulle kunna beviljas, kunde det dock ifrågasättas, om den värnpliktige icke vore förtjänt av hjälp utan återbetalningsskyldighet.

En ytterligare fördel, som tillämpningen av krigsfamiljebidragsförordningen skulle medföra, vore, att sjukbidrag kunde utgå. Under längre fortsatt tjänstgöring kunde kostnaderna för sjukvård åt familjemedlemmarna komma att uppgå till belopp, som för den värnpliktige vore mycket betungande.

För egen del anförde jag i detta ämne vid anmälan av förslag till *propositionen 1944: 149,* att jag funne det följdriktigast, att ifrågavarande värnpliktiga komme i åtnjutande av en dylik utvidgning av rätten till familjebidrag. På denna väg syntes det möjligt att i någon mån bereda lättnad för dem av ifrågavarande värnpliktiga, vilka såsom fria näringsidkare icke finge fördel av de bestämmelser, som kunde komma att meddelas rörande tillgodoräknande av värnpliktstjänstgöring i merit- och lönehänseende och som av naturliga skäl finge sin största betydelse för anställda. I princip vore jag därför beredd att förorda en utvidgning av familjebidragsförmånerna, anslutande sig till det av mig jämväl förordade förslaget om införande av rätt till värnpliktslån för sådana värnpliktiga. Emellertid fann jag i likhet med arbetsmarknadskommissionen det kunna övervägas, om icke en lämpligare lösning vore att göra krigsfamiljebidragsförordningen i den omfattning, som angives i förordningens 1 § 4 mom., tillämplig under den fortsatta tjänstgöring, varom här vore fråga. Härigenom skulle ernås en bättre anpassning av förmånerna efter förhållandena i de individuella fallen. Några större kostnader syntes en sådan utvidgning av krigsfamiljebidragsförordningens till-

lämpningsområde icke medföra. För egen del fann jag sistnämnda spörsmål — som icke bleve aktuellt förrän i samband med övergång till fredsförhållanden — böra upptagas till ytterligare övervägande, och jag ansåg mig sålunda icke i då förevarande sammanhang böra framlägga slutligt förslag i ämnet. Ehuru Kungl. Maj:t jämlikt 1 § krigsfamiljebidragsförordningen syntes äga meddela bestämmelser i ämnet, fann jag det lämpligt att frågan bleve underställd riksdagen och utgick från att förslag i ämnet skulle kunna föreläggas 1945 års riksdag.

Riksdagen (skrivelse 1944: 274) uttalade beträffande frågan om familjebidrag till befälselever m. fl. följande.

Frågan om att under tiden för den förlängda värnpliktstjänstgöringen göra värnpliktiga berättigade till familjebidrag i vidare mån än som enligt nu gällande fredsfamiljebidragsförordning vore möjligt, syntes, på sätt departementschefen framhållit, böra bliva föremål för närmare övervägande. Förslag i ämnet borde därefter föreläggas riksdagen. För egen del hade riksdagen såsom sin uppfattning velat uttala, att skäl för rätt till familjebidrag utöver fredsfamiljebidragsförordningens nuvarande ram syntes förefinnas under den nu ifrågavarande tjänstgöringstiden.

Föreliggande förslag.

Kungl. Maj:t uppdrog den 30 juni 1944 åt statens arbetsmarknadskommission att i samråd med försvarets civilförvaltning, med beaktande av vad som anförts i propositionen 1944: 149 och i riksdagens skrivelse 1944: 274 rörande näringsbidrag och vidgad tillämpning av krigsfamiljebidragsförordningen, inkomma med förslag i ämnet.

Till åtlydnad härav har *statens arbetsmarknadskommission,* i samråd med *försvarets civilförvaltning,* med skrivelse den 28 september 1944 överlämnat förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 § 4 mom. krigsfamiljebidragsförordningen den 30 juni 1942.

I sin skrivelse har arbetsmarknadskommissionen uttalat i huvudsak följande.

Vad angår den form, i vilken befälselever m. fl. borde beredas vidgad rätt till familjebidrag, hade kommissionen vid förnyat övervägande icke funnit anledning frångå sin tidigare uttalade uppfattning, att dylik vidgad rätt borde åstadkommas genom att krigsfamiljebidragsförordningen gjordes tillämplig å ifrågavarande värnpliktiga. Förutom de skäl härför, som kommissionen anfört i sitt förenämnda utlåtande den 3 februari 1944, har kommissionen ytterligare framhållit i huvudsak följande.

Enligt gällande lydelse av 4 mom. 1 § krigsfamiljebidragsförordningen vore denna förordning tillämplig å värnpliktiga, som det år de fylla 26 år eller senare fullgöra tjänstgöring jämlikt 27 § värnpliktslagen.

Därest krigsfamiljebidragsförordningen gjordes tillämplig jämväl å värnpliktiga, som fullgöra fortsatt tjänstgöring, syntes familjebidragsnämnderna bliva mera skickade att på ett tillfredsställande sätt handlägga ärenden angående bidrag enligt krigsfamiljebidragsförordningen. Detta hade sin betydelse icke blott i fråga om bidrag till i 1 § 4 mom. krigsfamiljebidragsför-

ordningen avsedda värnpliktiga utan framför allt därest förordningen på grund av inkallelser enligt 28 § värnpliktslagen skulle bliva tillämplig å ett mycket stort antal värnpliktiga.

I förevarande sammanhang ville kommissionen även framhålla, att den begränsade tillämpning av krigsfamiljebidragsförordningen, varom i nu gällande lydelse av 1 § 4 mom. stadgades, kunde komma att medföra, att läkare m. fl., som mot slutet av det år de fylla 25 år inkallats till fortsatt tjänstgöring under en tjänstgöringsperiod, som sträckte sig in på följande år, skulle komma att intill årsskiftet erhålla bidrag enligt fredsfamiljebidragsförordningen men efter denna tidpunkt enligt krigsfamiljebidragsförordningen. Det måste vara avgjort olämpligt att i ett dylikt fall betunga såväl den värnpliktige som vederbörande myndigheter med skilda ansökningsförfaranden. Åtminstone för den värnpliktige måste det också framstå som egendomligt, att han under den förra delen av samma tjänstgöringsperiod endast skulle kunna erhålla familjepenning — och eventuellt begravningsbidrag — medan under den senare delen av tjänstgöringen jämväl bostadsbidrag och näringsbidrag för nedlagd rörelse eller ock i stället näringsbidrag för upprätthållande av rörelse kunde ifrågakomma.

Vidkommande frågan om de kategorier av värnpliktiga, som borde ifrågakomma till utvidgad rätt till familjebidrag, hade varken i propositionen 1944: 149 eller i 1944 års riksdagsskrivelse nr 274 ifrågasatts, att den utvidgade rätten skulle tillkomma andra kategorier av värnpliktiga än utredningsmännen föreslagit.

Kommissionen hade emellertid ansett sig böra upptaga frågan, huruvida icke jämväl värnpliktig, som undergår utbildning till fänrik vid sjövärnskåren, borde kunna erhålla familjebidrag enligt krigsfamiljebidragsförordningen. Det torde nämligen kunna antagas, att en sådan värnpliktig, därest han icke fullgjort utbildning av nu förevarande slag, i flertalet fall i stället skulle uttagits till vanlig befälsutbildning. Utbildning till fänrik vid sjövärnskåren hade också i kungörelsen den 9 juni 1944 (nr 407) med provisoriska bestämmelser angående meritberäkning för befälsutbildad värnpliktig m. m. inbegripits under där avsedd befälsutbildning. Av anförda skäl funne kommissionen, att jämväl värnpliktig, som undergår utbildning till fänrik vid sjövärnskåren, borde vara hänförlig under krigsfamiljebidragsförordningen.

Tidpunkten för förordningens ikraftträdande ävensom eventuella övergångsbestämmelser syntes böra bliva beroende av när beredskapen komme att avvecklas och formerna för denna avveckling.

I förevarande sammanhang har kommissionen även upptagit spörsmålet rörande revisionen av den verksamhet, som utövas av de i krigsfamiljebidragsförordningen avsedda familjebidragsnämnderna, och därvid anfört följande.

Enligt 29 § krigsfamiljebidragskungörelsen skall länsstyrelsen enligt de anvisningar tillsynsmyndigheten må meddela utse en eller, där så befinnes

erforderligt, två eller flera revisorer för fortlöpande granskning av familjebidragsnämnds verksamhet. I samma paragraf stadgas, att arvode till revisor utgår av statsmedel och bestämmes av tillsynsmyndigheten efter förslag av länsstyrelsen samt att genom vad i paragrafen stadgas någon inskränkning ej göres i vad som är stadgat om kommunal revision.

Efter att ha lämnat uppgift om kostnaderna för dessa revisorers verksamhet under olika år har kommissionen uttalat följande.

Därest krigsfamiljebidragsförordningen under fredsförhållanden skulle bliva tillämplig allenast i den omfattning, som avses i nu gällande lydelse av 1 § 4 mom. krigsfamiljebidragsförordningen, synes det kommissionen icke vara erforderligt med en så dyrbar revisionsapparat som den nuvarande. Givet är, att med den minskade omfattning, som familjebidragsverksamheten skulle få, därest krigsfamiljebidragsförordningen endast vore tillämplig å i 1 § 4 mom. avsedda värnpliktiga, kostnaderna komma att nedgå, men revisionsverksamheten torde i alla fall bliva dyrbar. Det torde nämligen i vart fall bliva erforderligt, att de utsedda revisorerna tillförsäkras ett viss minimiarvode för att de överhuvud taget skola åtaga sig uppdraget. Erfarenheten har vidare visat, att det i många kommuner icke finnes för revisorsuppdraget lämpad person, som är villig att åtaga sig detta, varför man torde vara nödsakad att räkna med rese- och traktamentsersättningar till avsevärda belopp. Erinras kan, att den befattning, som familjebidragsnämnderna skola få med familjebidrag enligt fredsfamiljebidragsförordningen, icke innebär utbetalande av bidrag, varför denna verksamhet icke påkallar statlig revision.

Ett förbilligande av revisionsverksamheten kan enligt kommissionens mening lämpligast vinnas genom att revisionsverksamheten lägges å länsstyrelserna.

Även om, på sätt kommissionen föreslagit, krigsfamiljebidragsförordningen skulle bliva tillämplig jämväl å befälsutbildade värnpliktiga m. fl., torde verksamheten icke få större omfattning än att revisionsverksamheten kan läggas å länsstyrelserna.

För genomförande av den av kommissionen ifrågasatta ändringen av revisionsverksamheten fordras ändring av 29 § krigsfamiljebidragskungörelsen. På sakens nuvarande ståndpunkt har kommissionen icke ansett sig böra framlägga författningsförslag till dylik ändring utan har allenast velat anmäla nu avhandlade spörsmål.

Remissutlåtanden.

I anledning av arbetsmarknadskommissionens förevarande i samråd med försvarets civilförvaltning avgivna förslag ha utlåtanden inhämtats av chefen för försvarsstaben, statskontoret, riksräkenskapsverket, överståthållarämbetet och länsstyrelserna i Uppsala, Västerbottens, Västmanlands samt Göteborgs och Bohus län.

Chefen för försvarsstaben har på de av arbetsmarknadskommissionen anförda skälen tillstyrkt bifall till kommissionens förslag om ändring av 1 § 4 mom. krigsfamiljebidragsförordningen.

Statskontoret, som icke heller föranletts till någon erinran mot kommissionens förslag, har i likhet med kommissionen framhållit, att den statliga revisionen av familjebidragsnämndernas verksamhet syntes vara alltför kostnadskrävande. Då krigsfamiljebidragsförordningens bestämmelser i fredstid

bleve tillämpliga endast i begränsad omfattning, förordade statskontoret den av kommissionen för kostnadernas nedbringande ifrågasatta anordningen att överlämna granskningsuppdraget till länsstyrelserna. Med hänsyn till den granskning, som verkställdes vid den kommunala revisionen, syntes — såsom ämbetsverket tidigare framhållit i utlåtande den 7 maj 1942 angående förslag till revision av krigsfamiljebidragsförordningen m. m. — kontrollen för länsstyrelsernas del kunna inskränkas till en prövning av riktigheten av nämndernas beslut.

Riksräkenskapsverket har med erinran om att krigsfamiljebidragsförordningen på grund av stadgandet i dess 1 § 4 mom. komme att i viss utsträckning tillämpas i fredstid jämsides med fredsfamiljebidragsförordningen, framhållit, att kommissionens förevarande förslag innebure en ytterligare utsträckning av krigsfamiljebidragsförordningens tillämpningsområde i fredstid.

Efter att ha berört nu gällande bestämmelser rörande förfaringssättet vid handläggningen av ansökningsärenden enligt krigs- och fredsfamiljebidragsförordningarna och efter att ha erinrat om att kommunerna ha att svara för viss del av kostnaderna för bidrag enligt krigsfamiljebidragsförordningen, medan bidrag enligt fredsfamiljebidragsförordningen helt gäldas av staten, har ämbetsverket uttalat följande.

Enligt ämbetsverkets mening borde så vitt möjligt undvikas, att två så skilda författningar som krigs- och fredsfamiljebidragsförordningarna tillämpades vid sidan av varandra. Riksräkenskapsverket ansåge därför, att i fredstid utgående familjebidrag rätteligen borde regleras enbart i fredsfamiljebidragsförordningen med tillhörande tillämpningsföreskrifter. Därest en utvidgning av rätten till i fredstid utgående familjebidrag nu ansåges påkallad, borde detta sålunda ske genom en ändring av sist angivna författningar och icke genom att krigsfamiljebidragsförordningen gjordes tillämplig även under fredstid. Riksräkenskapsverket ville på grund härav förorda, att bestämmelser om vidgad rätt till familjebidrag åt värnpliktiga befälselever infördes i fredsfamiljebidragsförordningen. Mot arbetsmarknadskommissionens förslag att här ifrågavarande värnpliktiga tillerkändes, utöver familjepenning och begravningsbidrag, jämväl näringsbidrag, bostadsbidrag och sjukbidrag hade riksräkenskapsverket intet att erinra. I samband härmed syntes det nu gällande stadgandet i 1 § 4 mom. krigsfamiljebidragsförordningen om nämnda förordnings tillämpning i fredstid böra ersättas med ett stadgande i fredsfamiljebidragsförordningen.

I detta sammanhang ville riksräkenskapsverket föreslå viss ändring i sättet för utbetalning och redovisning av familjebidrag enligt fredsfamiljebidragsförordningen. Såsom ovan nämnts skulle dylika bidrag utbetalas genom vederbörande militära myndighets försorg. Det syntes riksräkenskapsverket emellertid vara en ur redovisnings- och kontrollsynpunkt mera rationell ordning att den myndighet, som beslutade i ärendet, nämligen länsstyrelsen, även finge utbetala familjebidragen. Bestyret med utbetalningarna av bidragen i fredstid torde knappast bliva så betungande, att länsstyrelserna icke skulle kunna medhinna detta. Erforderliga uppgifter angående de värnpliktigas tjänstgöringsförhållanden torde härvid kunna lämnas till länsstyrelsen av truppregistreringsmyndigheten enligt liknande system som för närvarande vore föreskrivet beträffande lämnandet av uppgifter i sådant hänseende till familjebidragsnämnderna.

Den av riksräkenskapsverket ovan ifrågasatta anordningen med utbetalning av familjebidrag i fredstid skulle innebära, att länsstyrelserna komme att i sina till riksräkenskapsverket insända räkenskaper redovisa utgifterna för dessa bidrag. Den under nuvarande förhållanden erforderliga särskilda revisionen av familjebidragsnämndernas medelsförvaltning skulle därigenom kunna helt slopas.

I riksstaten för innevarande år vore för var och en av de tre försvarsgrenarna uppfört ett särskilt anslag avsett för familjebidrag åt värnpliktiga enligt fredsfamiljebidragsförordningen. Anslagen vore ställda till försvarets civilförvaltnings förfogande. Därest åt länsstyrelserna uppdroges att utbetala ifrågavarande familjebidrag, syntes å nämnda huvudtitel under anslagsrubriken »Diverse» böra för ändamålet anvisas ett gemensamt anslag, att disponeras av länsstyrelserna.

Överståthållarämbetet har icke framställt erinran mot arbetsmarknadskommissionens förslag till ändrad lydelse av 1 § 4 mom. krigsfamiljebidragsförordningen. Vidkommande kommissionens uttalande därom att den nu av särskilda revisorer å statens vägnar utförda granskningen av familjebidragsnämndernas verksamhet i fredstid borde kunna omhänderhavas av länsstyrelsernas egna tjänstemän har överståthållarämbetet erinrat, att det vore att räkna som en tillfällighet, om länsstyrelse förfogade över befattningshavare med den särskilda kvalifikation, som arbetsuppgiften i fråga påkallar. Med nuvarande ordning förelåge bästa tänkbara möjlighet att få arbetet utfört av personer med erforderlig insikt och förfarenhet. Ur arbetets synpunkt skulle genomförandet av förslaget därför snarast vara till men. Icke utan tvingande skäl borde för övrigt länsstyrelsernas tyngande och synnerligen mångskiftande arbetsbörda ökas med nya åligganden. Om arbetsuppgiften skulle åläggas länsstyrelserna, kunde deras personalbehov komma att ökas och härav uppkommande kostnader kunde i själva verket visa sig komma att vida överstiga beloppet av den ersättning, som för granskningen skulle komma att utgå till de särskilt utsedda revisorerna, vilkas antal lätt kan anpassas efter föränderligheten i behovet från tid till annan.

Länsstyrelsen i Uppsala län har lämnat arbetsmarknadskommissionens förslag utan erinran.

Länsstyrelsen i Västerbottens län har icke haft någon invändning att göra mot den av arbetsmarknadskommissionen föreslagna formuleringen av 1 § 4 mom. krigsfamiljebidragsförordningen. Det måste enligt länsstyrelsens uppfattning vara nödvändigt, att de värnpliktiga, som uttagas för särskild utbildning, i görligaste mån kompenseras för de mest kännbara förlusterna i ekonomiskt avseende, som utbildningen medför. Den föreslagna vidgade rätten till familjebidrag för de befälsutbildade komme emellertid med all sannolikhet — åtminstone för Västerbottens län — att medföra kostnader, som flerdubbelt överstege de kostnader, som skulle uppstått, därest den föreslagna lagstiftningen begränsats till att avse endast näringsbidrag till ifrågavarande värnpliktiga, detta framför allt med hänsyn till bostadskostnaderna. Enligt fredsfamiljebidragsförordningen utgående familjepenning uppginge nämligen icke alls till de belopp i familjepenning och bostadsbidrag, som utginge en-

ligt krigsfamiljebidragsförordningen. Därtill komme bostadsbidrag för värnpliktiga, som sammanbodde med föräldrar, och i undantagsfall för ogifta värnpliktiga. En hel del andra kostnader tillkomme därutöver.

Vad anginge den av arbetsmarknadskommissionen berörda frågan om revision av familjebidragsnämndernas verksamhet under fredsförhållanden anslöte sig länsstyrelsen icke helt till kommissionens uppfattning, att revisionen kunde åläggas länsstyrelsen. Under fredsförhållanden kunde man icke räkna med samma rutin hos familjebidragsnämnderna vid ärendenas behandling. Felaktiga beslut och utbetalningar torde procentuellt ökas och stora krav komme att ställas å revisionen. För ett län av Västerbottens storlek och omfattning förefölle det länsstyrelsen sannolikt, att behov av en särskild förordnad revisor komme att kvarstå.

Länsstyrelsen i Västmanlands län har i sitt utlåtande anslutit sig till arbetsmarknadskommissionens motivering och förslag till ändrad lydelse av 1 § 4 mom. krigsfamiljebidragsförordningen. Vidkommande kommissionens uttalande att det vore lämpligt att i sinom tid revisionen av familjebidragsnämnderna lades å länsstyrelserna har länsstyrelsen ansett sig böra uttala, att principiellt intet vore att erinra häremot. Länsstyrelsen funne sig emellertid redan nu böra säga ifrån att en oavvislig förutsättning härför givetvis vore, att länsstyrelsens arbetskrafter för ändamålet erhölle erforderlig förstärkning.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har icke föranletts till särskilt uttalande rörande kommissionens nu förevarande förslag.

Departementschefen.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att samtliga i ärendet hörda myndigheter funnit skäl vara för handen att värnpliktiga, som uttagas till befälsutbildning eller specialtjänstgöring, under tiden för den förlängda tjänstgöringen erhålla de bättre familjebidragsförmåner, som innefattas i krigsfamiljebidragsförordningen. För egen del ansluter jag mig till samma uppfattning.

I sitt utlåtande har riksräkenskapsverket ifrågasatt lämpligheten av att såväl krigs- som fredsfamiljebidragsförordningen tillämpas i fredstid. Enligt ämbetsverkets mening vore det lämpligare att i fredsfamiljebidragsförordningen intaga de bestämmelser om familjebidrag, som nu äro meddelade i krigsfamiljebidragsförordningen och som anses böra vara gällande i fredstid dels för nu ifrågavarande värnpliktiga dels ock för de värnpliktiga, vilka redan med nuvarande lydelse av krigsfamiljebidragsförordningen skola hänföras under denna förordning under fredstjänstgöring, som fullgöres senare än det år, varunder 25 års ålder uppnås. En dylik ordning skulle enligt ämbetsverkets mening förenkla handläggningen av familjebidragsärendena i fredstid, och kommunerna skulle också undgå att behöva bära en del av kostnaderna för de familjebidrag, som i fredstid böra utgå enligt krigsfamiljebidragsregler.

Att bestämmelser ha meddelats av innebörd att krigsfamiljebidragsförordningen skall i viss utsträckning tillämpas även i fredstid har icke enbart sin grund däri, att det befunnits befogat att bereda de värnpliktiga, som äro äldre än 25 år och som i allmänhet kunna antagas vara familjeförsörjare, bättre

familjebidragsförmåner än som kunna utgå inom ramen för fredsfamiljebidragsförordningen. Av stor betydelse har därutöver ansetts vara att man på denna väg kan bereda militära myndigheter och familjebidragsnämnder tillfälle att i fredstid tillämpa bestämmelser, som i händelse av krigstillstånd skola gälla. Med hänsyn till värdet av denna anordning i beredskapshänseende synes det mig icke böra ifrågakomma att härutinnan vidtaga ändring. Någon egentlig förenkling av familjebidragsärendenas handläggning torde heller icke kunna ernås vid genomförande av riksräkenskapsverkets ifrågavarande förslag. Jag håller sålunda före, att arbetsmarknadskommissionens förslag, att krigsfamiljebidragsförordningen skall i viss utsträckning vara gällande å dessa värnpliktiga, är att föredraga. Mot detaljerna i detta förslag har jag intet att erinra. De nya bestämmelserna synas icke böra träda i kraft förrän i samband med en avveckling av den förstärkta försvarsberedskapen. Med hänsyn härtill torde det böra ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om ikraftträdandet. Huruvida särskilda övergångsbestämmelser kunna bliva erforderliga blir, såsom arbetsmarknadskommissionen anfört, beroende av formerna för beredskapens avveckling. Den föreslagna lydelsen av 1 § 4 mom. krigsfamiljebidragsförordningen torde inrymma befogenhet för Kungl. Maj:t att meddela dylika bestämmelser.

Riksräkenskapsverket har framhållit, att vid genomförande av dess förslag kommunerna skulle undgå att behöva bära någon del av kostnaderna för familjebidrag i fredstid jämlikt krigsfamiljebidragsförordningen. Såsom framgår av propositionen 1942: 339 (s. 58) har kommunerna ålagts dylik bidragsskyldighet på den grund, att kommunerna inom ramen för författningarna kunna bestämma om rätten till familjebidrag och om bidragens belopp. Detta skäl äger även för fredstid bärkraft i den mån familjebidrag då utgår enligt krigsfamiljebidragsförordningen. Någon anledning att vid en utvidgning av bidragsmöjligheterna vidtaga ändring i de av 1942 års riksdag beslutade grunderna för kostnadernas fördelning synes mig icke föreligga. Jag utgår emellertid från att frågan fortsättningsvis beaktas. Ännu saknas nämligen erfarenhet rörande omfattningen av den blivande bidragsverksamheten i fred. Möjlighet föreligger ej heller att nu beräkna huru många värnpliktiga av olika kategorier, som under fredstjänstgöring kunna komma att bliva berättigade till familjebidrag enligt krigsfamiljebidragsförordningen.

Riksräkenskapsverket har vidare föreslagit, att familjebidrag, som skola utgå enligt fredsfamiljebidragsförordningen, skola utbetalas av länsstyrelserna i stället för av militära myndigheter. Tillräckliga skäl för en dylik omläggning synas mig icke vara för handen. En dylik ändring skulle komma att medföra ett förhållandevis omfattande rapportsystem mellan militära personalredovisningsmyndigheter och länsstyrelserna samt därigenom ökade risker för att bidrag kommer att utgå för längre tid än som svarar mot tjänstgöringen. Med hänsyn härtill finner jag mig icke böra förorda detta förslag.

Arbetsmarknadskommissionen har berört frågan om den statliga revisionen av familjebidragsnämndernas verksamhet och därvid såsom sin uppfattning uttalat, att denna revision borde i fredstid för de därmed förenade kostnadernas

nedbringande helt ombesörjas av länsstyrelserna själva. Medan statskontoret tillstyrkt förslaget och vissa länsstyrelser lämnat detsamma utan erinran, ha andra länsstyrelser liksom även överståthållarämbetet framhållit, att denna arbetsuppgift måste komma att medföra krav på ytterligare arbetskrafter för länsstyrelsernas del. För egen del ansluter jag mig till arbetsmarknadskommissionens uppfattning, att det är önskvärt, att den statliga revisionen av familjebidragsnämndernas verksamhet i fredstid kan helt ske inom länsstyrelserna. Huruvida till följd därav länsstyrelsernas arbetskraftsbehov kan behöva ökas, synes mig svårligen kunna redan nu bedömas, enär, såsom förut nämnts, erfarenhet saknas om familjebidragsverksamhetens omfattning i fredstid. Sedan krigsfamiljebidrag jämlikt krigsfamiljebidragsförordningen vid en blivande avveckling av beredskapen upphört att utgå, torde likväl under någon övergångstid därefter revisionsverksamheten behöva fortgå i sina nuvarande former, d. v. s. med av länsstyrelserna förordnade revisorer för familjebidragsnämnderna. Under denna övergångstid synas samma revisorer också kunna tagas i anspråk för revisionen av familjebidragsnämndernas verksamhet i vad gäller krigsfamiljebidragsförordningens tillämpning för fredstjänstgörande värnpliktiga. Härunder vunna erfarenheter rörande arbetsuppgiftens omfattning torde få bliva bestämmande för huru revisionsverksamheten skall ordnas därefter. Ståndpunkt synes mig därför icke nu behöva tagas till frågan. På Kungl. Maj:t lärer få ankomma att i sinom tid meddela erforderliga bestämmelser i ämnet.

Inarbetande av värnpliktigas nuvarande månadslön i hemortslönen.

Gällande bestämmelser.

Enligt 4 § 1 mom. första stycket gällande krigsavlöningsreglemente utgår krigslön till värnpliktiga, vilka innehava lägst korprals (motsvarande) tjänstegrad eller tjänsteställning, d. v. s. tillhöra lägst 4:e krigslöneklassen, i form av månadslön och terminslön. Månadslönen utbetalas numera liksom terminslönen av de militära myndigheterna men har tidigare genom försorg av krigskassaavdelningen, där den värnpliktige är truppregistrerad, utbetalats med anlitande av postverket. Beträffande månadslönebeloppens storlek får jag hänvisa till nuvarande krigsavlöningsreglemente. Här må allenast erinras om, att månadslönen utgör lägst 15 kronor i 4:e krigslöneklassen (korpral, konstapel, musikkorpral, musikkonstapel) och högst 105 kronor i 11:e krigslöneklassen (major, kommendörkapten av 2:a graden).

I 20 § krigsfamiljebidragsförordningen stadgas, att till värnpliktig, vilken uppbär avlöning enligt krigsavlöningsreglementet, skall efter en tjänstgöringstid om sammanlagt 90 dagar såsom hemortslön utgå ett belopp av en krona om dagen. Sedan tjänstgöringen varat 360 dagar, höjes hemortslönen till en krona 50 öre om dagen och efter femhundrafyrtio dagar till två kronor om dagen. Såsom tjänstgöringstid räknas allenast krigs-(beredskaps-)tjänstgöring och en förutsättning för att värnpliktig skall få räkna kvalifikationstid för rätt till hemortslön är vidare, att han dessförinnan fullgjort tjänstgöring av

viss varaktighet bestämd med hänsyn till honom enligt fredsbestämmelser åliggande tjänstgöring. Vissa särskilda bestämmelser gälla därjämte beträffande värnpliktiga, som fullgöra tjänstgöring efter eget åtagande och beträffande värnpliktiga, som tidigare innehaft fast anställning m. fl. Hemortslönen utbetalas av familjebidragsnämnd, efter ansökan av den värnpliktige, vars tjänstgöringsuppgifter granskas och bestyrkas av vederbörande truppregistreringsmyndighet.

Föreliggande förslag.

Vid anmälan av Kungl. Maj:ts proposition nr 65 till innevarande års riksdag med förslag till nytt krigsavlöningsreglemente har jag tillstyrkt ett av såväl 1942 års krigsavlöningssakkunniga som de hösten 1943 inom försvarsdepartementet tillkallade särskilda utredningsmännen för fortsatt handläggning av frågan om revision av krigsavlöningsreglementet — i det följande benämnda utredningsmännen — framlagt förslag till viss omläggning av de värnpliktigas avlöning, innebärande att den nu till vissa värnpliktiga utgående till krigslönen hörande månadslönen i stället skall inräknas i hemortslönen. Därvid har jag dock med avsteg från utredningsmännens förslag förutsatt, att under flygtjänstgöring till värnpliktiga utgående särskilda förmåner av flygtillägg, mekanikertillägg och elevtillägg alltjämt skola hänföras till krigslönen och alltså utbetalas av de militära myndigheterna, enär det av praktiska skäl måste anses olämpligt att belasta familjebidragsnämnderna med utbetalning av dessa förmåner, som också ingå i månadslönen. I enlighet med mitt sålunda framlagda förslag ha i det vid nyssnämnda proposition fogade reglementsförslaget uteslutits nu gällande bestämmelser om månadslön till vissa värnpliktiga.

I anslutning till ifrågavarande förslag till krigsavlöningsreglemente erfordras vissa ändringar i krigsfamiljebidragsförordningen den 30 juni 1942 och jämväl i krigsfamiljebidragskungörelsen den 31 december 1942. Utredningsmännen ha framlagt förslag till ändringar i krigsfamiljebidragsförordningen och ha i samband därmed, efter att ha erinrat om att det av dem framlagda förslaget till krigsavlöningsreglemente utgått från förutsättningen, att månadslönen för värnpliktiga skall inarbetas i hemortslönen, anfört i huvudsak följande.

I fråga om beloppen förutsättas härvid icke någon annan ändring än att månadslönebeloppet i 6:e krigslöneklassen, för närvarande 35 kronor eller således 1 krona 17 öre för dag, synes böra jämkas så att beloppet för dag uppgår till 1 krona 25 öre. 6:e krigslöneklassens belopp kommer härigenom att ligga mitt emellan de nuvarande månadslönebeloppen i 5:e och 7:e krigslöneklasserna. Den på dylikt sätt i hemortslönen inarbetade månadslönen förutsättes utgå från tjänstgöringens början, respektive från det att värnpliktig — varmed enligt 1 § krigsfamiljebidragsförordningen avses den, som avlönas såsom värnpliktig enligt krigsavlöningsreglementet — uppnått härför erforderlig tjänstegrad, lägst korpral eller motsvarande, eller däremot svarande tjänsteställning. I fråga om den nuvarande hemortslönen torde anledning saknas att frångå gällande regler beträffande kvalifikationstid för erhållande av denna förmån. Beloppet av den nya hemortslönen kommer så-

lunda att bliva beroende till viss del av tjänstgöringstidens längd och till viss del av vederbörandes tjänstegrad eller tjänsteställning. Med hänsyn härtill torde, på sätt 1942 års krigsavlöningssakkunniga föreslagit, den nya hemortslönen böra uppdelas i tvenne delar, varvid den från krigsavlöningsreglementet överflyttade månadslönen synes kunna benämnas befälslön och den nuvarande hemortslönen långtidslön.

Utredningsmännen ha i anslutning härtill föreslagit, att sista meningen i 2 § 1 mom. krigsfamiljebidragsförordningen, som nu har lydelsen: »Hemortslönen utgår kontant efter viss tids krigstjänstgöring», skall givas följande ändrade lydelse: »Hemortslön utgår kontant såsom befälslön och långtidslön.»

I fråga om 20 § krigsfamiljebidragsförordningen ha utredningsmännen föreslagit följande ändrade lydelse:

20 §.

1 mom. Befälslön utgår, där ej Konungen annorlunda förordnar, till värnpliktig, vilken innehar någon av nedan angivna tjänstegrader eller motsvarande tjänsteställning, med för dag räknat följande belopp:

	Kronor
Korpral, konstapel, musikkorpral, musikkonstapel	0: 50
Furir, musikfurir	1: —
Flaggkorpral, högbåtsman, överfurir	1: 25
Sergeant, musiksergeant, underofficer av 2:a graden, flaggkadett	1: 50
Fänrik, fanjunkare, musikfanjunkare, styckjunkare, musikstyckjunkare, flaggunderofficer, regementskassör av 2:a klassen, flottiljkassör av 2:a klassen	2: —
Löjtnant, flygstationsmästare, förvaltare, förrådsförvaltare, förvaltningsunderofficer, regementskassör av 1:a klassen, flottiljkassör av 1:a klassen	2: 50
Kapten, ryttmästare	3: —
Major, kommendörkapten av 2:a graden	3: 50

2 mom. Långtidslön utgår, där ej Konungen annorlunda förordnar, till värnpliktig, oberoende av tjänstegrad eller tjänsteställning, efter en tjänstgöringstid om sammanlagt nittio dagar med en krona om dagen. Sedan tjänstgöringen varat trehundrasextio dagar utgår en krona 50 öre om dagen och efter femhundrafyrtio dagar två kronor om dagen. Vid beräkning av nämnda tjänstgöringstid må endast komma i betraktande den tid, under vilken den värnpliktige efter tidpunkt, som Konungen bestämmer, mot åtnjutande av värnpliktigs avlöningsförmåner fullgjort honom åliggande tjänstgöring enligt § 28 mom. 1 eller § 36 mom. 2 i 1936 års värnpliktslag eller enligt 28 § 1 mom. i 1941 års värnpliktslag eller tjänstgöring efter eget åtagande, i sistnämnda fall dock endast om tjänstgöringen fullgjorts vid förband, organiserat av den myndighet, vid vilken den värnpliktige är truppregistrerad, eller vad gäller värnpliktig, som är truppregistrerad vid central myndighet, enligt av Konungen i kommandoväg meddelade föreskrifter. Med tjänstgöring vid eget förband likställes i nämnda avseende kommendering till skola eller utbildningskurs, som är gemensam för flera förband. Har den värnpliktige innehaft anställning över stat, såsom officer, underofficer eller underbefäl i krigsmaktens reserver, såsom i fredstid konstituerad landstormsofficer eller såsom i fredstid till officers tjänsteställning konstituerad (förordnad) medlem av frivilliga automobilkåren, skall vid beräkning av tjänstgöringstiden hänsyn tagas även

till tjänstgöring, som han under sådan anställning fullgjort efter tidpunkt, som Konungen bestämmer.

3 mom. Vad i 2 mom. stadgas skall icke äga tillämpning med mindre den värnpliktige — utöver den i samma moment omförmälda tjänstgöringen — fullgjort värnpliktstjänstgöring under sammanlagt trehundrasextio dagar, därest han hänförts till årsklass 1940 eller 1941 eller årsgrupp 1941 eller inskrivits efter år 1941, samt i annat fall under sammanlagt etthundraåttio dagar, dock att nämnda tjänstgöringstider skola förlängas med etthundratjugu dagar för vapenfri värnpliktig.

Tjänstgöring som i första stycket av detta moment sägs anses i förevarande hänseende såsom helt fullgjord, därest den värnpliktige tidigare blivit i vederbörlig ordning helt eller delvis befriad från dylik tjänstgöring eller frikallad från värnpliktens fullgörande eller ock enligt för honom gällande bestämmelser haft att fullgöra tjänstgöring under kortare tid än i samma stycke sägs.

Vad i 2 mom. sägs skall ej heller äga tillämpning å sådan värnpliktig, vilken undergår utbildning för vinnande av fast anställning vid krigsmakten, såvitt avser tid efter det han befordrats (konstituerats) till högre tjänstegrad än furirs eller tilldelats motsvarande högre tjänsteställning.

4 mom. Den, som blivit berättigad till långtidslön, skall under krigstjänstgöring, som han därefter, mot åtnjutande av värnpliktigs avlöningsförmåner, fullgör efter eget åtagande eller såsom krigsfrivillig efter värnpliktens upphörande, vara bibehållen vid sin rätt till långtidslön.

5 mom. I fråga om rätt till hemortslön för tid, varunder tjänstgöring ej fullgöres, skall gälla följande:

a) Vid ledighet på grund av sjukdom samt vid annan krigsledighet bibehålles rätt till hemortslön, i den mån vederbörande under ledigheten äger uppbära krigslön.

b) Vid undergående av arreststraff bibehålles rätt till hemortslön.

c) Under krigsfångenskap bibehålles rätt till hemortslön.

d) Vid uteblivande utan känd anledning från tjänstgöring bibehålles rätt till hemortslön till och med den dag, då en månad förflutit från det vederbörande anmälts såsom saknad, under förutsättning att vederbörande omedelbart före uteblivandet var berättigad till familjepenning för familjemedlem.

Konungen äger bestämma, i vad mån befälslön må utgå till avliden värnpliktigs dödsbo under viss tid efter dödsfallet.

I sin motivering till den nya lydelsen av paragrafen ha utredningsmännen i huvudsak anfört följande.

I *1 momentet* av förslaget ha intagits bestämmelser om den personal, som är berättigad till befälslön, samt beloppet för dag av sådan lön. För närvarande utgår icke månadslön vid samtliga försvarsgrenar till personal, som genomgår utbildning för vinnande av fast anställning vid krigsmakten, under hela utbildningstiden. Då någon saklig ändring beträffande de sammanlagda förmåner vederbörande må åtnjuta under krigstjänstgöring icke ifrågasättes, synes bemyndigande böra lämnas Kungl. Maj:t att förordna, att befälslön icke skall utgå.

Bestämmelserna i *2 momentet* motsvara föreskrifterna i 20 § 1 mom. krigsfamiljebidragsförordningen.

De i *3 momentet* intagna föreskrifterna motsvara i sak stadgandena i 20 § 2 mom. krigsfamiljebidragsförordningen.

Föreskriften i *4 momentet* motsvarar stadgandet i 20 § 3 mom. krigsfamiljebidragsförordningen. För närvarande utgår månadslönen för värnpliktig till all personal, som innehar härför erforderlig tjänstegrad eller tjänsteställning, oberoende av om vederbörande är inkallad till tjänstgöring i egenskap av värnpliktig eller fullgör tjänstgöring efter eget åtagande eller såsom krigs-

frivillig. Då någon ändring härutinnan beträffande befälslönen icke förutsatts, har stadgandet i förevarande moment begränsats att avse långtidslönen.

I författningsförslagets *5 moment* ha ansetts böra intagas föreskrifter om i vad mån hemortslön må bibehållas för tid, varunder tjänstgöring icke fullgöres. 1942 års krigsavlöningssakkunniga föreslogo i förevarande hänseende, att hemortslön icke skulle utgå för tid, för vilken den värnpliktige av annan anledning än arreststraff gått i mistning av fältlön (terminslön) enligt krigsavlöningsreglementet. Med hänsyn till att krigslön för värnpliktiga efter genomförd omläggning kommer att utgöras endast av terminslön, skulle hemortslönens anknytande till krigslönen i vissa fall innebära en icke åsyftad förändring i de sammanlagda förmånerna för värnpliktiga. På grund härav ha i förevarande moment intagits uttömmande regler i fråga om rätt till hemortslön för tid, varunder tjänstgöring icke fullgöres.

Vid ledighet på grund av sjukdom samt vid annan krigsledighet gäller för närvarande beträffande värnpliktiga, att antingen såväl månadslön som terminslön utgå eller ock båda dessa förmåner innehållas. Hemortslön utgår, i den mån vederbörande äger uppbära krigslön. Rätten att utfå hemortslön synes sålunda även efter omläggningen av de värnpliktigas avlöning böra vara beroende av huruvida vederbörande äger bibehålla krigslön. Föreskrift härom har intagits under a) i förevarande moment.

Enligt gällande bestämmelser bibehållas månadslön och hemortslön vid undergående av arrestbestraffning. I förevarande moment har, i anslutning till sålunda gällande bestämmelser, under b) intagits föreskrift om att rätten till hemortslön bibehålles vid undergående av arreststraff.

Den, som undergår annat frihetsstraff än arrest eller som är avstängd från tjänstgöring eller hålles häktad för brott, må enligt gällande krigsavlöningsreglemente icke uppbära månadslön för sådan tid, dock att efter särskild prövning vederbörande må kunna medgivas åtnjuta någon del av lönen. Detsamma gäller beträffande den, som av polismyndighet kvarhålles såsom misstänkt för brott, dock att, där häktningsåtgärd ej vidtages, vederbörande äger åtnjuta oavkortad avlöning under tiden för kvarhållandet. Prövas undergånget arreststraff böra ej läggas vederbörande till last, finnes avstängningsåtgärd ha varit obefogad eller blir för brott häktad frikänd, skall vad av hans avlöning innehållits utbetalas till honom. En motsvarighet till ifrågavarande stadgande har upptagits i föreliggande förslag till krigsavlöningsreglemente. Det torde utan särskild föreskrift få anses klart, att tid, för vilken oavkortad krigslön enligt vad nyss sagts utbetalas, enligt krigsfamiljebidragsförordningen är att räkna såsom tjänstgöring, varunder hemortslön utgår. Vad beträffar frågan om bibehållande av någon del av månadslönen efter särskild prövning, har någon motsvarighet till den i förslaget till krigsavlöningsreglemente upptagna föreskriften i denna del icke intagits i förslaget till ändring i krigsfamiljebidragsförordningen beträffande den del av hemortslönen, som utgör befälslön. Det torde nämligen vara mindre lämpligt, att rätten till hemortslön göres beroende av skälighetsprövning. Med hänsyn till befälslönens storlek och det fåtal fall, då en prövning skulle kunna ifrågakomma, torde frågan sakna större betydelse.

För närvarande bibehålles rätt till månadslön under krigsfångenskap. Någon uttrycklig föreskrift om, huru med hemortslönen skall förhållas under krigsfångenskap, finnes icke meddelad. Tjänstgöring i krigsfamiljebidragsförordningens bemärkelse torde emellertid icke vara att anse såsom avslutad i och med att vederbörande råkar i krigsfångenskap. Rätt till hemortslön torde fördenskull för närvarande få anses därunder föreligga. Uttrycklig föreskrift härom har intagits under c) i förevarande moment.

Enligt gällande krigsavlöningsreglemente skall för den, som utan känd anledning är frånvarande, månadslönen till och med kalendermånaden näst efter den, varunder vederbörande anmälts såsom saknad, insättas för hans eller hans rättsinnehavares räkning. I föreliggande förslag till krigsavlöningsreglemente har motsvarande stadgande — avseende fast anställd personal — givits sådan innebörd, att månadslön till saknad icke utgår under tiden för frånvaron i vidare mån än att densamma, därest den saknade har försörjningsplikt mot anhörig, enligt vederbörande krigsförvaltningsmyndighets prövning må utgå till och med den dag, då en månad förflutit från det han anmälts såsom saknad. Ehuru någon direkt föreskrift beträffande hemortslön för den, som utan känd anledning är frånvarande, icke finnes meddelad, torde rätten till hemortslön bibehållas, så länge krigslön utgår. Med hänsyn till föreslagna ändringsföreskrifter i fråga om månadslön för fast anställd personal vid utevaro från tjänstgöring utan känd anledning, torde hemortslön för värnpliktig, som utan känd anledning är frånvarande, böra utgå endast till och med den dag, då en månad förflutit från det han anmälts såsom saknad, och principiellt endast, därest den saknades anhöriga för sin försörjning äro i behov av förmånen i fråga. Då det gäller att finna en lättillämplig regel, torde emellertid särskild prövning av föreliggande behov av hemortslön för värnpliktiga — på sätt föreslagits i fråga om månadslönen för den fast anställda personalen — icke böra föreskrivas. Enligt krigsfamiljebidragsförordningen utgår familjepenning efter behovsprövning. Även prövningen av föreliggande behov av hemortslön i förevarande fall torde kunna presumeras vara fullgjord i och med att vederbörande erhållit familjepenning. En lättillämplig regel om hemortslön för den, som utan känd anledning uteblir från tjänstgöring, synes sålunda kunna åstadkommas genom en föreskrift, att förmånen i fråga endast utgår därest vederbörande omedelbart före uteblivandet var berättigad till familjepenning för familjemedlem. Föreskrifter i enlighet med det anförda ha intagits under d) i förevarande moment. Därest för saknad visas förfall, som medför rätt till krigslön, torde utan särskild föreskrift vara klart, att hemortslön utgår för samma tid.

Enligt gällande krigsavlöningsreglemente är avliden löntagares dödsbo berättigat till månadslön till och med kalendermånaden näst efter den, varunder dödsfallet inträffat. Hemortslön utgår däremot icke för tid efter dödsfallet. Enligt föreliggande förslag till krigsavlöningsreglemente, 4 § 1 mom. första stycket, skall Kungl. Maj:t äga bestämma, om och i vad mån krigslön må utgå även för tid efter tjänstgöringens slut. Sistnämnda föreskrift avser innefatta även frågan om månadslön för tid efter dödsfallet till avliden fast anställd personals dödsbo. Av Kungl. Maj:t sålunda utfärdade bestämmelser förutsättas komma att innehålla föreskrifter, enligt vilka månadslön till avliden löntagares dödsbo, skall under tid, då krigstillstånd är rådande, utgå till och med den dag, då en månad förflutit från dagen för dödsfallet. Under tid, då krigstillstånd icke är rådande, förutsättes månadslönen upphöra att utgå från och med dagen näst efter dödsfallet. Föreskrifter om rätt till hemortslön för avliden värnpliktigs dödsbo synas böra i sak ansluta sig till vad som kan komma att gälla i fråga om månadslön till avliden fast anställd löntagares dödsbo samt begränsas att avse den del av hemortslönen, som utgöres av befälslön. I sista stycket av förevarande moment har fördenskull intagits en föreskrift om bemyndigande för Kungl. Maj:t att bestämma, i vad mån befälslön må utgå till avliden värnpliktigs dödsbo under viss tid efter dödsfallet.

Såsom förut nämnts uppkommer jämväl behov av att i vissa avseenden ändra krigsfamiljebidragskungörelsen vid ett bifall till utredningsmännens

förslag om månadslönens inräknande i hemortslönen. Även härutinnan ha utredningsmännen avgivit vissa förslag. Då dessa förslag emellertid icke äro av karaktär att behöva underställas riksdagen, saknas anledning att i förevarande sammanhang redogöra för innehållet i desamma. Jag avser att upptaga dessa förslag till granskning, när riksdagen meddelat sitt beslut i fråga om förslagen till ändringar i krigsfamiljebidragsförordningen. Här må allenast anmälas, att utredningsmännen ifrågasatt, huruvida skäl förefinnas att låta anstå med utbetalningen av den del av hemortslönen, som kommer att motsvara den nuvarande månadslönen, d. v. s. av den s. k. befälslönen, tills tjänstgöringen upphört, i det fall att den hemortslöneberättigade icke har hustru. Beträffande den nuvarande hemortslönen gäller, att utbetalning i dylikt fall i regel icke skall äga rum förrän tjänstgöringsperiod gått till ända.

I förevarande sammanhang bör jämväl till behandling upptagas ett av förenämnda utredningsmän sedermera framlagt förslag om ändring i krigsavlöningsbestämmelserna för vissa krigsfrivilliga. Med skrivelse den 30 juni 1944 ha utredningsmännen nämligen framlagt förslag till kungörelse angående tillämpning av det av dem tidigare föreslagna krigsavlöningsreglementet under tid, då riket icke befinner sig i krig. I denna kungörelse har förutsatts, att terminslönen för medlemmar av riksförbundet Sveriges lottakårer och av föreningen svenska blå stjärnan samt kvinnliga medlemmar av svenska röda korset ävensom krigsfrivilliga i luftbevakningstjänst skall bestämmas till belopp, som jämväl inkluderar den befälslön, som skall tillkomma värnpliktiga i motsvarande ställning, och för de värnpliktigas del utbetalas i form av i hemortslönen ingående befälslön. Vidare innebär kungörelseförslaget, att i fredstid till officers eller underofficers tjänsteställning konstituerad (förordnad) personal vid sjövärnskåren och svenska röda korset, som enligt nu gällande krigslönebestämmelser uppbär lön enligt för fast anställd personal gällande grunder och alltså icke är berättigad till familjebidrag eller hemortslön enligt krigsfamiljebidragsförordningen, skall överföras till avlöning enligt samma grunder som de för värnpliktiga gällande, varav alltså skall följa att personalen i fråga blir berättigad till familjebidrag och hemortslön i likhet med vad som gäller för annan personal, som avlönas såsom värnpliktiga.

Jämväl i ett den 31 augusti 1944 framlagt förslag till kungörelse angående tillämpning av krigsavlöningsreglementet under tid, då riket befinner sig i krig, ha utredningsmännen intagit de förenämnda avlöningsbestämmelserna.

Till stöd för förslaget att i terminslönen för vissa krigsfrivilliga inkludera befälslön ha utredningsmännen anfört, att familjebidragsnämnderna icke torde böra åläggas bestyret med utbetalning av någon del av den nuvarande krigslönen för personal, varom här vore fråga. Den tanke, som i viss mån legat till grund för omläggningen av de värnpliktigas avlöning, nämligen skapandet av en viss garanti för att den mot månadslönen svarande delen av krigslönen verkligen kommer familjen tillgodo, gjorde sig icke heller på samma sätt gällande beträffande här avsedda krigsfrivilliga. Det hade emellertid icke heller synts motiverat att för ifrågavarande krigsfrivilliga bibehålla månads-

lönen i dess nuvarande form, och av denna anledning hade alltså utredningsmännen ansett sig böra förorda införande av särskilda terminslönebelopp för de angivna personalgrupperna.

Remissutlåtanden.

I sina utlåtanden över utredningsmännens förslag ha myndigheterna praktiskt taget samstämmigt tillstyrkt förslagen till ändringar i 2 och 20 §§ krigsfamiljebidragsförordningen. Vissa myndigheter ha emellertid i samband härmed framfört vissa ytterligare ändringsförslag, som icke äga direkt samband med nu förevarande förslag. I huvudsak innehålla yttrandena följande.

Chefen för försvarsstaben har framställt erinringar mot såväl den nuvarande som den föreslagna lydelsen av 20 § 2 mom., enär därav följde den oegentligheten, att en efter eget åtagande i luftbevakningstjänst tjänstgörande värnpliktig får räkna denna tjänstgöring till godo för erhållande av långtidslön eller högre långtidslön endast om han tillhör infanteriet (P 3 eller P 4 av pansartrupperna) och tjänstgör vid luftbevakningsförband, vars personal är truppregistrerad vid samma regemente som han själv. Om han tillhör annat truppslag eller annan försvarsgren kan tjänstgöringen icke tillgodoräknas honom i detta hänseende. Detta synes otillfredsställande, särskilt med hänsyn till svårigheten att få personal att frivilligt anmäla sig till luftbevakningstjänst. Likhet synes i detta hänseende böra råda mellan alla värnpliktiga, och all tjänstgöring efter eget åtagande i luftbevakningstjänst bör därför tillgodoräknas vederbörande för långtidslön respektive högre långtidslön.

I samband med vidtagande av de föreslagna ändringarna i krigsfamiljebidragsförordningen borde även — på av överbefälhavaren i yttrande över 1942 års krigsavlöningssakkunnigas förslag anförda skäl — upptagas frågan om borttagande av den i 2 § krigsfamiljebidragskungörelsen stadgade begränsningen i rätten till familjebidrag för krigsfrivilliga medlemmar av Sveriges lottakårer och av föreningen svenska blå stjärnan. Förmånerna för vissa av dessa krigsfrivilliga hade visserligen höjts genom Kungl. Maj:ts beslut den 12 maj 1944, men denna höjning utjämnade icke ens för alla de därav berörda den olikhet, som på grund av ovannämnda begränsning råder mellan krigsfrivilliga medlemmar av nämnda organisationer och övriga krigsfrivilliga.

Chefen för försvarsstaben har slutligen ansett saknad, som har försörjningsplikt, böra erhålla rätt till hemortslön enligt samma regler som de, vilka gälla beträffande familjebidrag, d. v. s. att hemortslönen skall utgå tills vidare, om det icke är uppenbart att den saknade rymt, samt att avliden värnpliktigs dödsbo bör äga uppbära befälslönen efter dödsfallet lika länge som familjebidrag utgår.

Chefen för marinen har framhållit, att även värnpliktig, som varit medlem av sjövärnskåren och som fullgjort tjänstgöring i sådan egenskap, bör — liksom vissa andra värnpliktiga, vilka nämnts i 2 mom. av förslaget till ny lydelse av 20 § krigsfamiljebidragsförordningen — få tillgodoräkna nämnda tjänstgöring såsom kvalifikationstid för erhållande av rätt till hemortslön. Till denna upp-

fattning har jämväl *försvarets civilförvaltning* anslutit sig, och detta ämbetsverk har därjämte föreslagit stadgande därom, att i neutralt land internerad skall bibehållas vid rätten till hemortslön.

Statens arbetsmarknadskommission, som icke framställt erinran mot utredningsmännens förslag till ny lydelse av 2 § 1 mom. och 20 § krigsfamiljebidragsförordningen, har i anslutning till förslaget om månadslönens inräknande i hemortslönen upptagit frågan om hänsynstagande till utgående krigslön vid fastställande av familjebidrag enligt krigsfamiljebidragsförordningen.

Inledningsvis har kommissionen sålunda erinrat om, att denna fråga berördes redan i kommissionens utlåtande den 23 mars 1943 över 1942 års krigsavlöningssakkunnigas förslag, då kommissionen härutinnan anförde följande.

Enligt nu gällande bestämmelser skall familjebidragsbelopp bestämmas efter behovsprövning, och vid sådan prövning skall hänsyn *icke* tagas till krigslön eller hemortslön, som utgår till värnpliktig (krigsfrivillig). Fråga, huruvida hänsyn borde tagas till viss del av krigslönen, har tidigare varit uppe, men därvid har befunnits, att dylikt hänsynstagande icke varit möjligt med hänsyn till svårigheterna att hålla familjebidragsnämnderna underrättade om storleken av den utgående krigslönen. Kommissionen har sig emellertid bekant, att det inom många familjebidragsnämnder råder missnöje med att man vid familjebidrags bestämmande icke får taga hänsyn till krigslönen. Framför allt gäller detta i fråga om familjebidrag till frivilligt tjänstgörande personal.

Skola befälslönerna utbetalas genom familjebidragsnämnderna, håller kommissionen före, att det blir ofrånkomligt att vid familjebidragets fastställande taga hänsyn till utgående befälslön och i vissa fall möjligen även till långtidslön. I vilken utsträckning hänsyn bör tagas till dessa förmåner är kommissionen icke nu beredd att föreslå, då remisstiden varit för kort för ett ståndpunktstagande till denna fråga. Här synes dock böra framhållas, att det måste anses föreligga goda skäl för en föreskrift därom, att hänsyn skall tagas till befälslön och långtidslön i sin helhet, när det gäller att pröva behovet av familjebidrag till frivilligt tjänstgörande värnpliktiga och till krigsfrivilliga. Dessa personalkategorier ha nämligen funnit det med sina intressen förenligt att åtaga sig militärtjänstgöring, och många exempel kunna anföras på att de enligt nu gällande bestämmelser uppbära krigslön, familjebidrag och hemortslön med väsentligt större belopp än den inkomst, som de åtnjutit före inträdet i militärtjänst eller kunna påräkna i civilt arbete. Detta förhållande har medfört, att de kvarbliva i militärtjänst under avsevärd tid — många äro i oavbruten tjänstgöring sedan vintern 1939—1940 — och utan tvivel kommer deras återförande till civil verksamhet, då beredskapstillståndet en gång kommer att upphöra, att bliva förenat med stora svårigheter. Förhållandet har också medfört, att t. ex. lantarbetare ha lämnat innehavande anställning och flyttat till städerna.

I vad gäller frivilligt tjänstgörande värnpliktiga och krigsfrivilliga, vill kommissionen alltså ifrågasätta, att om befälslönen skall tilläggas den nuvarande hemortslönen och utbetalas av familjebidragsnämnderna, sådana bestämmelser utfärdas, att vid familjebidrags bestämmande hänsyn skall tagas till befälslön och långtidslön.

Vad gäller inkallade värnpliktiga är kommissionen, såsom redan förut anmälts, icke beredd att nu avgiva förslag om i vilken utsträckning hänsyn skall tagas till befälslön och långtidslön vid bestämmande av familjebidrag.

Arbetsmarknadskommissionen har i nu förevarande utlåtande återkommit till frågan och har därvid i ämnet anfört följande.

Vad angår frivilligt tjänstgörande värnpliktiga och krigsfrivilliga håller kommissionen fortfarande före, att, därest nu föreliggande förslag — vilket vad angår själva avlöningssystemet har samma principiella uppläggning som det tidigare förslaget — genomföres, hänsyn bör vid familjebidragets bestämmande tagas till hemortslönen, d. v. s. såväl befälslön som långtidslön. Beträffande inkallade värnpliktiga har kommissionen däremot efter förnyat övervägande kommit till den uppfattningen, att man, framför allt på grund av att så icke skett under gången avsevärd beredskapstid, icke bör vid familjebidragets bestämmande räkna med hemortslönen, enär detta i många fall skulle medföra en nedsättning av det familjebidrag, som tidigare utgått. Den omständigheten att en föreskrift om hänsynstagande till befälslönen skulle kunna för befordrade krigsfrivilliga och frivilligt tjänstgörande värnpliktiga, medföra lägre sammanlagda förmåner än tidigare, anser kommissionen däremot icke utgöra hinder för en dylik föreskrift. Även om många krigsfrivilliga och frivilligt tjänstgörande värnpliktiga fullgjort militärtjänstgöring under mycket lång tid, kunna de nämligen icke anses ha tillförsäkrats vare sig fortsatt tjänstgöring eller oförändrade löneförmåner. Vad angår de krigsfrivilliga kan i detta sammanhang erinras, att deras anställningskontrakt som regel avser sex veckor. Medan i fråga om de förmåner, som bör tillkomma värnpliktiga, som i vanlig ordning inkallats till militärtjänstgöring, måste beaktas, att de genom tvingande föreskrifter berövas möjligheten att utöva sin civila verksamhet, bör däremot enligt kommissionens mening den grundläggande synpunkten beträffande de krigsfrivilligas och de frivilligt tjänstgörande värnpliktigas förmåner vara, att fråga är om ett frivilligt avtal, som det kan förutsättas, att den arbetstagande parten så gott som undantagslöst sluter med hänsyn allenast till att de sammanlagda förmånerna anses vara de bästa, som under rådande förhållanden stå vederbörande till buds på arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadskommissionen har vidare anfört i huvudsak följande.

I likhet med utredningsmännen funne kommissionen det vara angeläget, att familjebidragsnämnderna icke onödigtvis åläggas merarbete, och på de av utredningsmännen anförda skälen ville kommissionen därför tillstyrka, att särskilda terminslönebelopp, som jämväl inkluderade befälslönebeloppen, fastställdes för följande grupper av krigsfrivilliga, nämligen medlemmar av riksförbundet Sveriges lottakårer och av föreningen svenska blå stjärnan samt kvinnliga medlemmar av svenska röda korset. Genom att så skedde komme familjebidragsnämnderna att befrias från bestyr att utbetala befälslön till nämnda personalkategorier, med vilka nämnderna endast undantagsvis finge att taga befattning såsom familjebidragssökande. Kvinnliga medlemmar av svenska röda korset borde emellertid vid förslagets genomförande i fråga om rätt till familjebidrag likställas med medlemmar av Sveriges lottakårer och av föreningen svenska blå stjärnan, d. v. s. endast äga komma i åtnjutande av bostadsbidrag, och hänsyn tagas till krigslönen vid dylikt bidrags bestämmande. Härom borde föreskrift intagas i 2 § krigsfamiljebidragskungörelsen.

Kommissionen kunde däremot icke tillstyrka utredningsmännens förslag, i vad det avsåge, att krigsfrivilliga i luftbevakningstjänst skulle erhålla samma terminslön som lottor m. fl. och att de alltså icke skulle erhålla befälslön genom familjebidragsnämnderna. Enligt vad kommissionen hade sig bekant, utgjordes dessa krigsfrivilliga till icke ringa del av män, vilka hade försörjningsplikt mot familj och som därför åtnjöte familjebidrag. Till vissa av dem utginge jämväl hemortslön enligt nu gällande bestämmelser, enär de genom tidigare fullgjord beredskapstjänstgöring i egenskap av värnpliktiga blivit berättigade till dylik lön och bibehölle rätten till densamma även under därpå följande tjänstgöring i egenskap av krigsfrivilliga. I fråga om en del av denna kategori krigsfrivilliga syntes föreligga starka skäl att

säkerställa, att den del av krigslönen, som nu utginge i form av månadslön verkligen komme familjen tillgodo, och detta kunde icke ske med mindre än att månadslönen även för deras del ersattes med sådan befälslön, som avsåges skola utbetalas av familjebidragsnämnd. Kommissionen kunde alltså icke tillstyrka, att månadslönen för krigsfrivilliga i luftbevakningstjänst inräknades i terminslönen och utbetalades av de militära myndigheterna och ytterligare skäl härför vore kommissionens tidigare, i annat sammanhang uttalade uppfattning att hänsyn borde få tagas till den nya hemortslönen — såväl befälslön som långtidslön — vid bestämmande av familjebidrag till krigsfrivilliga och frivilligt tjänstgörande värnpliktiga.

Departementschefen. Det av utredningsmännen framlagda förslaget till ändring i 20 § krigsfamiljebidragsförordningen jämte därav betingad jämkning i 2 § 1 mom. samma förordning har av de hörda myndigheterna i huvudsak lämnats utan erinran. Förslaget innebär, såsom av den lämnade redogörelsen framgår, att hemortslönen skall uppdelas i två skilda delar, den ena benämnd befälslön och motsvarande hittills till vissa värnpliktiga såsom krigslön utgående månadslön och den andra långtidslön, som närmast motsvarar den nuvarande hemortslönen.

Jag har redan i samband med anmälan av förslag till nytt krigsavlöningsreglemente i princip förordat utredningsmännens förslag, och nu föreliggande förslag till författningsbestämmelser i ämnet giver mig icke anledning till någon väsentligare erinran. I anslutning till i förutnämnda proposition angående nytt krigsavlöningsreglemente föreslagen uppflyttning av flaggkorpral från 6:e till 7:e krigslöneklassen bör emellertid flaggkorpral upptagas bland de värnpliktiga, för vilka befälslönen utgör 1 krona 50 öre. I sina förslag till kungörelser rörande det nya krigsavlöningsreglementets tillämpning under tid då riket icke befinner sig i krig respektive under krigstid ha utredningsmännen föreslagit, att de medlemmar av sjövärnskåren och av svenska röda korsets sjukvårdstrupper, som nu på grund av enligt fredsbestämmelser meddelade förordnanden till officerare eller underofficerare äga uppbära lön enligt för fast anställd personal gällande grunder, i stället skola överföras till att åtnjuta lön såsom värnpliktiga. Då jag avser att senare förorda detta förslag, bör nu i förslaget till ny lydelse av 20 § 2 mom. krigsfamiljebidragsförordningen — i anslutning till vad chefen för marinen och försvarets civilförvaltning framhållit — intagas bestämmelse därom, att nämnda medlemmar efter överföringen till värnpliktslön skola äga tillgodoräkna tid, varunder de fullgjort tjänstgöring i den tidigare egenskapen efter tidpunkt, som av Konungen bestämmes. Detta innebär, att de i förevarande hänseende komma att jämställas med förutvarande landstormsofficerare, vilka tidigare överförts till åtnjutande av värnpliktslön. I likhet med försvarets civilförvaltning finner jag skäligt, att den som hålles internerad i neutralt land medgives bibehålla rätt till hemortslön. Bestämmelse härom bör intagas i 5 mom. c) av utredningsmännens förslag till ny lydelse av 20 § krigsfamiljebidragsförordningen.

Däremot kan jag icke tillstyrka det av chefen för försvarsstaben framlagda förslaget om vidgad rätt till hemortslön till värnpliktig, som efter eget åtagande fullgör tjänstgöring vid luftbevakningsförband, organiserat av annan

än den värnpliktiges egen truppregistreringsmyndighet. Fråga härom har också i anledning av annan framställning varit uppe. Förslag i ämnet avstyrktes då av arbetsmarknadskommissionen med hänvisning till beräknade svårigheter att vid beredskapens upphörande till den civila arbetsmarknaden återföra vissa av de krigsfrivilliga och frivilligt tjänstgörande värnpliktiga, som under längre tid varit i militär tjänstgöring. Denna synpunkt har synts mig böra beaktas.

Ej heller kan jag tillstyrka försvarsstabschefens förslag om att saknad bör få uppbära hemortslön enligt samma regler som dem, vilka gälla för familjebidrag. I dylikt fall bör hemortslön utgå för samma tid som krigslön, då ju hemortslönen till sin karaktär är en löneförmån, ehuru vissa skäl ansetts motivera dess hänförande till krigsfamiljebidragsförordningen. I anslutning till vad jag vid anmälan av propositionen med förslag till nytt krigsavlöningsreglemente anfört i fråga om rätt för saknad att bibehålla månadslön, föreslår jag därför, att den tid varunder saknad må äga rätt till hemortslön bestämmes till två månader. I likhet med utredningsmännen finner jag rätten till hemortslön böra begränsas till fall, då behov föreligger, d. v. s. då familjebidrag beviljats. Enär familjebidrag emellertid kan ha beviljats även i annan form än som familjepenning, har jag dock funnit stadgandet böra givas en formulering, som nära överensstämmer med vad som gäller i fråga om begravningsbidrag.

Chefen för försvarsstaben har även berört det förhållandet att medlemmar av Sveriges lottakårer och svenska blå stjärnan enligt i krigsfamiljebidrags kungörelsen intagna bestämmelser nu icke äga rätt till familjebidrag enligt samma grunder som andra krigsfrivilliga. De äga nämligen enligt ifrågavarande särskilda bestämmelser endast erhålla bostadsbidrag, och vid bestämmande av sådant skall hänsyn tagas till krigslönen. Chefen för försvarsstaben har ansett denna särställning böra upphöra. Bestämmelserna ha tillkommit på förslag av arbetsmarknadskommissionen med hänsyn till behovet av kvinnlig arbetskraft, sedan det visat sig att andra arbetsmarknadsbehov svårligen kunde tillgodoses på grund av att nyssnämnda medlemskap i vissa fall gåve vederbörande bättre förmåner än vanlig arbetsanställning, och de betingades därjämte av lönejämförelser med i vanlig ordning anställd kvinnlig arbetskraft inom försvaret. Då dessa motiv för bestämmelserna alltjämt kvarstå, vill jag, ehuru Kungl. Maj:t äger meddela beslut i ämnet utan riksdagens hörande, här uttala, att jag icke finner skäl vara för handen att upphäva särbestämmelserna i fråga. Såsom arbetsmarknadskommissionen anfört böra motsvarande bestämmelser även införas för kvinnliga medlemmar av svenska röda korset och för kvinnliga krigsfrivilliga i luftbevakningstjänst. Härtill avser jag att återkomma, sedan riksdagen fattat beslut rörande nu förevarande förslag till ändringar i krigsfamiljebidragsförordningen.

I sitt utlåtande i ärendet har statens arbetsmarknadskommission på anförda skäl även föreslagit sådan ändring i krigsfamiljebidragskungörelsen, att för krigsfrivilligas och frivilligt tjänstgörande värnpliktigas del hänsyn vid familjebidrags bestämmande skulle få tagas till krigslön samt den nya hemortslönen. Med hänvisning till denna ståndpunkt har kommissionen i annat

sammanhang motsatt sig utredningens förslag om att krigsfrivilliga i luftbevakningstjänst tilldelas särskild terminslön med belopp, som svarar mot summan av terminslönen och den för värnpliktiga m. fl. föreslagna befälslönen, som skulle motsvara den nuvarande månadslönen. De berörda spörsmålen äro av karaktär att kunna avgöras av Kungl. Maj:t, och jag avser att sedermera anmäla desamma inför Kungl. Maj:t i samband med övriga förslag till ändringar i krigsfamiljebidragskungörelsen. Jag vill dock redan nu såsom min mening uttala, att jag i huvudsak delar arbetsmarknadskommissionens uppfattning, att vid bestämmande av familjebidrag till frivilligt tjänstgörande personal skäl kunna vara för handen att — åtminstone i viss mån — taga hänsyn till krigslöneförmånerna och hemortslönen, enär den frivilligt tjänstgörande vid sitt avgörande om han skall åtaga sig militärtjänstgöringen givetvis räknar med de sammanlagda förmånerna och därvid jämför dem med vad han skulle kunna förtjäna genom arbete på den civila arbetsmarknaden. För att möjliggöra hänsynstagande till hemortslöneförmåner vid familjebidrags bestämmande avser jag att vid anmälan inför Kungl. Maj:t av förslagen till de förut nämnda tillämpningskungörelserna till det nya krigsavlöningsreglementet förorda, att befälslön enligt 20 § krigsfamiljebidragsförordningen skall i förekommande fall utgå till manlig krigsfrivillig i luftbevakningstjänst i stället för att befälslönen motsvarande belopp för sådan frivillig på sätt utredningsmännen föreslagit skall inräknas i terminslönebeloppet. Däremot anser jag utredningsmännens förslag om fastställande av särskilda terminslönebelopp, inkluderande jämväl den nuvarande månadslönen, för medlemmar av Sveriges lottakårer och föreningen svenska blå stjärnan samt för kvinnliga medlemmar av svenska röda korset liksom också i vad gäller kvinnliga krigsfrivilliga i luftbevakningstjänst böra förordas, varigenom familjebidragsnämnderna befrias från att taga befattning med personal, som i regel icke torde komma att göra anspråk på familjebidrag.

I sitt utlåtande över förenämnda förslag till krigsavlöningsbestämmelser för vissa krigsfrivilliga har chefen för försvarsstaben framhållit, att i krigsfamiljebidragsförordningens 20 § bör klart angivas, att krigsfrivilliga, för vilka den nuvarande månadslönen inarbetas i terminslönen, icke skola åtnjuta i den nya hemortslönen ingående befälslön. Föreskrift härom torde emellertid icke böra föranleda ändring i nämnda förordning utan intagas i krigsfamiljebidragskungörelsen.

Departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att godkänna av departementschefen framlagt förslag till *förordning angående ändring i vissa delar av krigsfamiljebidragsförordningen den 30 juni 1942 (nr 521).*

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Erland Kock.

Stockholm 1945. K. L. Beckmans Boktryckeri.